

Gezondheidszorg in het hart van het Amazonewoud

In het hart van 's werelds grootste regenwoud vaart sinds kort het hospitaalschip Abaré. Ruim zes jaar geleden werden de eerste plannen gemaakt tijdens een verkenningstocht in de Braziliaanse Amazone. "Het mooiste zou zijn als de Braziliaanse overheid Abaré als voorbeeldproject oppakt."

Polonaise op de boot tijdens de eerste vaart.

Het Amazonegebied

Foto pagina 4: Kinderen op de wal voor de nieuwe boot (rechts).

Braziliaanse mannen, geboren in het Amazonegebied, mogen zich gelukkig prijzen wanneer ze worden gestoken door een pijlstaartrog. Volgens de traditie uit de Braziliaanse jungle vermindert de pijn als een naakte vrouw op hun wond gaat zitten. De vagina heeft, aldus traditionele vroedvrouwen in de Braziliaanse jungle, een helende werking. Het geloof in die traditionele geneeswijzen ontcracht je niet met moderne medicijnen, weet Projeto Saúde e Alegria, een partnerorganisatie van Terre des Hommes. De gezondheidsorganisatie werkt nauw samen met lokale vroedvrouwen en gezondheidswerkers. Zij vormen een belangrijke schakel in het verbeteren en toegankelijk maken van gezondheidszorg in het Braziliaanse Amazonegebied. Zij respecteren de tradities, maar bieden ook behandelingsmethoden uit de Westerse geneeskunst aan. In het hart

van 's werelds grootste regenwoud vaart sinds augustus 2006 het hospitaalschip Abaré, 'vriend' in de lokale taal. Zes jaar geleden ontstond het idee, toen bleek dat de hospitaalboot Shapla in Bangladesh, gesteund door Terre des Hommes, een groot succes was.

Onbereikbaar

"We werden bijna slachtoffers van ons eigen succes", herinnert Hans Guyt, hoofd Projecten bij Terre des Hommes, zich. Eilandbewoners uit de rivierendelta in Bangladesh kwamen massaal op de mobiele kliniek af. Op de kant zag het zwart van de mensen. In het uitgestrekte gebied bleken veel meer mensen dan verwacht, behoefte te hebben aan gezondheidszorg. De bestaande veldklinieken waren onbereikbaar geworden voor de eilandbewoners in de enorme delta. Door stromingen kalven de eilanden af en ►

ABARÉ IN CIJFERS

Het hospitaalschip Abaré bereikt ruim honderdtwintigduizend mensen die leven in geïsoleerde dorpen aan de oevers van de Tapajós. Tijdens de eerste drie reizen van het schip werden tweeënhalf duizend mensen geholpen, ruim zeshonderd mensen meer dan aanvankelijk werd verwacht. Zestig spoedgevallen konden op Abaré worden behandeld en slechts twintig mensen werden doorverwezen naar een ziekenhuis in Santarém.

Daarnaast voerden laboranten achthonderd onderzoeken uit. Onderzoek in het laboratorium aan boord vond plaats terwijl de patiënt wachtte bij de dokter of tandarts. De tandarts controleerde en behandelde ruim veertienhonderd monden.

Voor 2007 steunt Terre des Hommes het gezondheidsproject waaronder de hospitaalboot, met ruim 630.000 euro.

Om Abaré te laten varen is meer geld nodig. Steun daarom de kinderen in het Amazonegebied en word donateur.

Meld u aan met de bon in het hart van Terre Magazine.

moeten bewoners hun huizen steeds verder weg bouwen. Shapla biedt gezondheidszorg aan bijna veertigduizend mensen en fungeert als doorverwijskliniek. “Met dat idee zijn we zes jaar geleden in de uitgestrekte Amazone gaan kijken”, vertelt Hans Guyt.

In zijn werkkamer is Abaré prominent aanwezig. Bouwtekeningen van het schip liggen onder een glasplaat van zijn bureau. Hier en daar springt een modeltekening tussen de paparasen uit. Hans Guyt omschrijft de inzet van het hospitaalschip als een uniek project, omdat het vanuit het niets is opgebouwd. Zo reisde de landencoördinator Brazilië van Terre des Hommes eerst naar Bangladesh af om mee te varen op Shapla. De gezondheidsproblematiek in de rivierendelta van Bangladesh en het Braziliaanse Amazonegebied leken verbazingwekkend veel op elkaar. Mensen leven in een nat klimaat, ver van de bewoonde wereld, zonder gezondheidsvoorzieningen.

Slangenbeet

Met de ervaringen van Shapla verkende Terre des Hommes de Amazone. Het gebied van Belém aan de kust tot Santarém in het hart van de Amazone werd in kaart gebracht. In dit gebied wonen caboclos, een volk dat ontstaan is uit indianen en blanke avonturiers. Zij leven van visserij, kleinschalige landbouw en de jacht. Maar in een korte tijd zijn de natuurlijke hulpbronnen onder invloed van internationale gouddelvers en houtbedrijven onder druk komen te staan. Voor de caboclos heeft dit vergaande gevolgen. Tijdens de verkenning kwam naar voren dat veel mensen door eenzijdige voeding tandproblemen hebben. Rottende tanden bij jonge kinderen vormen geen uitzondering. Ook bleken veel kinderen aan een simpele aandoening als diarree of een slangenbeet te sterven.

In het onderzoek kwam duidelijk naar voren dat in het uitgestrekte Amazonegebied sterk de behoefte was aan toegankelijke gezondheidszorg. De meeste bewoners in het gebied zien zelden tot nooit een arts en zijn

overgeleverd aan de grillen van de natuur of de kennis van een traditionele geneesheer. “En dan maak je een keuze”, zegt Guyt. Op basis van het onderzoek werd besloten halverwege, rondom de stad Santarém in de deelstaat Pará, te beginnen met de opbouw van het project. Niet in de laatste plaats omdat in dit gebied een geschikte projectpartner actief is. Projeto Saúde e Alegria (PSA) werkt sinds 1987 rondom Santarém en omliggende gemeenten. “Natuurlijk moet je even wennen aan elkaar”, schetst Guyt. Daarom begon Terre des Hommes, voordat de plannen voor een hospitaalboot op tafel kwamen, met een zogeheten landenprogramma. Langs de oevers van de Tapajós, waar ruim honderdtwintigduizend mensen verdeeld over achthonderd gemeenschappen wonen, werden gezondheidsklinieken opgezet en lokale gezondheidswerkers getraind.

Platbodem

Ondertussen maakte het Nederlandse scheepsbouwbedrijf Damen de eerste schetsen van de Amazoneboot. Het werd een platbodem van ruim dertig meter die ook in drogere perioden kan uitvaren in het ondiepe water

VEEL KINDEREN BLEKEN AAN EEN SIMPELE AANDOENING ALS DIARREE OF EEN SLAGENBEET TE STERVEN

van de rivier. “Het jaar 2005 was een extreem droog jaar”, weet regio-coördinator Zuid-Amerika Patrick Krens. Dat bemoeilijkt het werk van artsen en verplegers. Een paar gemeenschappen liggen in een soort moeras. Bij laag water ligt er kilometers slib. Geen schip, ook Abaré niet, kan daar bij komen. Dat neemt niet weg dat Abaré in de buurt kan komen en met kleine boten het drijvende hospitaal bereikbaar is.

In december 2004 was het plan rond en begon de bouw van het schip op een scheepswerf in Manaus. Anderhalf jaar later gleed de boot van de werf af voor een proefvaart en werd het schip onder belangstelling van medewerkers van PSA, Terre des Hommes en de lokale overheid

*Aan de oever van de Tapajós leven caboclos.
foto: Ronald de Hommel*

gedoopt. De eerste tochten waren een verkenning van de route in een gebied zo groot als Nederland. Vanuit de thuishaven Santerém is het een week varen naar het meest afgelegen dorp in het projectgebied. Voor spoedgevallen wordt de ambulanceboot ingezet, een kleine speedboot, die de patiënt naar een ziekenhuis in Santarém kan vervoeren.

Onmisbaar

Abaré beschikt over een operatiekamer waar kleine ingrepen worden uitgevoerd, een laboratorium, een apotheek, een ruimte voor de tandarts en een patiëntenverblijf. Aan boord werken tien mensen, waaronder een arts, verpleegkundigen en een tandarts. Zij varen twaalfmaal per jaar uit en zijn dan ongeveer twintig dagen onderweg. Bewoners van de oeverge-

meenschappen worden geïnformeerd over de komst van Abaré via lokale gezondheidswerkers en traditionele vroedvrouwen getraind door PSA. Op een gezondheidspost worden zij via een radio op de hoogte gehouden. Gezondheidswerkers gaan voor de komst van het schip van deur tot deur, maken een praatje met dorpeelingen en kunnen zo aanvoelen wat er speelt. “Zij zijn onmisbaar voor dit project”, benadrukt Hans Guyt. Daarnaast werkt PSA nauw samen met de lokale overheid. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de overheid bijvoorbeeld de training en inzet van artsen en verpleegkundigen op de boot voor haar rekening neemt. “Het mooiste zou zijn als de Braziliaanse overheid Abaré als voorbeeldproject oppakt.” ■

Heleen Slob

MISSIE MEDICIJNBOOT

Wilt u kans maken op een reis naar het hart van 's werelds grootste regenwoud? En meevaren op hospitaalschip Abaré? Speel dan vanaf 1 maart *Missie Medicijnboot* via www.terredeshommes.nl Lees hierover meer op pagina 18.